

Verkiezingsprogramma 2022-2026

ChristenUnie

Overbetuwe

www.overbetuwe.christenunie.nl

**SAMEN
RECHT
DOEN**

Gerdien Maaijen

Rick Veijer

Inhoud

+ Betrouwbare overheid en veilige omgeving	5
+ Iedereen telt mee	10
+ Waardevolle samenleving	15
+ Wonen, ruimte en mobiliteit	21

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

Inhoud

Samen recht doen	2	
Wat hebben we bijgedragen?	4	
1. Betrouwbare overheid, veilige omgeving en financiën	5	
1.1. Betrouwbare overheid		5
1.2. Veiligheid		7
1.3. Financiën		9
2. Iedereen telt mee	10	
2.1. Zorg		10
2.2. Gezin, jeugd en onderwijs		12
2.3. Kunst, cultuur en sport		14
3. Waardevolle samenleving	15	
3.1. Werk en Inkomen		15
3.2. Economie		17
3.3. Energie, klimaat en milieu		19
4. Wonen, ruimte en mobiliteit	21	
4.1. Wonen, ruimte en natuur		21
4.2. Mobiliteit		24

Samen recht doen

ChristenUnie, partij in de samenleving

Verkiezingen gaan over mensen. Over U, over jou en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze medewerkers. Ze gaan over ons en de manier van samenleven in Overbetuwe.

Een samenleving met toekomst

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Veel inwoners ervaren nog de lichamelijke impact van COVID-19. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychologische sporen achtergelaten.

De polarisatie is toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en elkaars mening niet begrijpen of nuanceren. Er is teleurstelling in de samenleving en in de overheid. Mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en soms zelfs klemgezet.

De ChristenUnie is zich van deze dingen bewust. Gelukkig hebben we ook gezien dat, als het erop aankomt, we in Overbetuwe oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. Daarom gaan wij met dit programma van hoop, met als motto 'Samen Recht Doen', de komende verkiezingen in.

Ondanks de grote financiële uitdagingen presenteren we ons programma vol plannen voor Overbetuwe. Plannen die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat echt telt: Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Overbetuwe, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping.

Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei. (Jeremia 29:7)

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het naast over God, ook over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Overbetuwe.

De politici van de ChristenUnie maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren.

De ChristenUnie heeft een sterk en uniek antwoord op vragen over 'links of rechts' en over de rol van de overheid. Tussen een daadkrachtige overheid en draagvlak in de samenleving zoekt de ChristenUnie naar gemeenschappen om die te stimuleren in beweging te komen.

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet zomaar opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij van christenen voor alle mensen. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Overbetuwe.

Doe met ons mee en geef geloof een stem door Samen Recht te Doen.

Gerdien Maaijen

Raadslid en lijsttrekker ChristenUnie Overbetuwe

**SAMEN
RECHT
DOEN**

Wat hebben we bijgedragen?

Inzet van de fractie in de raad en voorronden 2018-2022

Als kleine fractie met één raadslid en twee burgerraadsleden hebben we ons de afgelopen periode ingezet voor onder andere de volgende onderwerpen:

Leefbaarheid en bestuur:

- + Actieve deelname aan de raads werkgroepen wonen, omgevingswet en sociaal domein;
- + Initiatiefvoorstel met de PvdA 'Raadsrapporteurs en Verbonden Partijen Gemeente Overbetuwe' om als gemeente meer grip te krijgen en te houden op regionale samenwerkingsverbanden;
- + Tijdelijk raadsrapporteurschap voor regionaal samenwerkingsverband 'Groene Metropoolregio';
- + Drie zaaldelen voor verenigingen in De Wanmolen in Zetten, mogelijk na het amendement van de ChristenUnie om drie zaaldelen te onderzoeken, net voor de verkiezingen in 2018;

Sociaalbeleid en gezondheid:

- + Waar mogelijk zoveel mogelijk inzetten op onderlinge samenwerking, los van politieke kleur om voor inwoners een zo goed en stabiel mogelijk bestuur te zijn;
- + Schriftelijke vragen over respijtzorg voor mantelzorgers;
- + Inzet op zoveel mogelijk doorgang laten vinden van het 'gewone' lokale bestuur tijdens de Coronacrisis;
- + Goede opvang van en huisvesting voor iedereen, ook voor vluchtelingen, statushouders en arbeidsmigranten;
- + Blijvende aandacht voor preventie, bijv. m.b.t. armoede en alcohol en drugs, ook gericht op jongeren;

Duurzaamheid

- + Investeren in duurzame daken op (gemeentelijk) vastgoed;
- + Aandacht voor voldoende betaalbare woningen die ook duurzaam gebouwd worden;
- + Inzet op betrekken van de toekomstige generatie bij de energietransitie, ook via samenwerking met onderwijs, bijv. om ook jongeren te interesseren in energie gerelateerde opleidingen.

Bijzondere verantwoordelijkheden in de afgelopen raadsperiode:

Hanny van Brakel was door de raad opnieuw gekozen als waarnemend raadsvoorzitter. Dit betekent naast het werk als 1-persoons fractie:

- + Het vervangen van de voorzitter (burgemeester) tijdens de raadsvergadering.
- + Voorzitter van het raadspreekuur voor burgers, raads- en burgerraadsleden.
- + Op 4 mei bij de dodenherdenking: toespraak namens de Gemeente in één van de dorpen.
- + Voorzitter van de agendacommissie van de raad.
- + Voorzitter van de werkgeverscommissie van de griffier.

Gerdien Maaijen was als burgerlid voorzitter van de raads werkgroep sociaal domein en initiatiefnemer van het raadsvoorstel raadsrapporteurs. In dat kader, was Gerdien ook raadsrapporteurcoördinator; vanuit deze rol heeft zij de evaluatie raadsrapporteurs 2020/2021 en prioritering 2022/2023 voorbereid.

1. Betrouwbare overheid, veilige omgeving en financiën

1.1. Betrouwbare overheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal: mensen en maatschappelijke verbanden werken daar samen aan. De gemeente heeft vooral als taak de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. De menselijke maat, dát past bij de ChristenUnie en bij Overbetuwe. In het leven van alledag, in ons werk, in ons gezin en in de zorg van de gemeente voor de inwoners. Dit vraagt om maatwerk: de een heeft die ondersteuning sneller nodig dan de ander. En voor mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet.

Vertrouwen

Het vertrouwen in de politiek en in de overheid staat onder druk. Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. De ChristenUnie zet in op luisteren en samenwerken. Als fractie willen we als betrouwbaar en constructief bekend staan in Overbetuwe. Vrede en recht vinden we niet alleen in woorden maar juist ook in onze houding en in ons handelen. De ChristenUnie wil zich daarin laten leiden door wat de Heer in de Bijbel van mensen vraagt: Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God. (Micha 6:8)

De ChristenUnie wil bijdragen aan het bouwen aan vertrouwen door:

- + Open, herkenbaar en betrokken aanwezig te zijn in Overbetuwe.
- + In te zetten op goede relaties met burgers en tussen openbaar bestuur en burgers.
- + Eerlijk te zijn, geen beloftes te doen die niet zijn na te komen en transparant te zijn wanneer iets niet lukt.
- + De bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven.
- + Het onderwerp integriteit continu aandacht te geven.

De gemeente, dat zijn we samen

De ChristenUnie wil dat inwoners in Overbetuwe zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken. De gemeente moet op haar beurt open staan voor initiatieven van inwoners, van instellingen, bedrijven en kerken. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert.

De ChristenUnie stimuleert burgerparticipatie, zoals coöperaties die verantwoordelijkheden op zich nemen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid. De ChristenUnie wil inzetten op het meedenken van inwoners, via platforms en andere organisaties voorafgaande aan beleidsvorming in de raad.

Inwonersinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en inwonerparticipatie stimuleren. Want het is goed gebruik te maken van de kennis en ervaring van onze inwoners.

Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over het samenspel en de ruimte die er is voor participatie. Dat steekt nauw: tijdig het gesprek aangaan en geen ongecontroleerde inwonerparticipatie. Dat vraagt om duidelijke financiële en technische kaders.

Raadgevende referenda zijn geen oplossing bij complexe politieke vraagstukken. In bijzondere gevallen zien we wel mogelijkheden voor een bindend, correctief referendum, met een uitkomstdrempel. Hiermee

kunnen kiezers in een uiterst geval aan de noodrem trekken over voorstellen die door de raad zijn aangenomen.

Betrekken van jongeren

Democratie is geen statisch begrip, maar een werkwoord. Daarom wil de ChristenUnie zich inzetten om inwoners en dus ook de jongeren in Overbetuwe te betrekken bij de lokale democratie. Wij vinden dat nodig omdat door samen te praten over de uitdagingen in onze gemeente, we met elkaar tot gedragen oplossingen kunnen komen.

- + In Overbetuwe wil de ChristenUnie zich inzetten om de inspraak/betrokkenheid van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst. Daarom willen we met de jongeren onderzoeken op welke wijze dat het beste kan. We denken aan een jongerenraad voor jongeren, bijvoorbeeld tussen ongeveer 15 en 25 jaar, maar andere vormen of een combinatie van vormen zijn ook mogelijk.
- + Plannen van de gemeente met gevolgen voor jongeren komen in samenwerking met jongeren tot stand of worden door jongeren getoetst (generatiecheck). Een jongerenraad of andere vormen kunnen daarbij ondersteunend zijn.
- + De burgemeester van onze gemeente zal 18 t/m 25-jarigen bij verkiezingen via een brief persoonlijk uitnodigen om hun stem uit te brengen.
- + Jongeren in Overbetuwe worden specifiek bij de 4-5 mei festiviteiten betrokken en ervoor uitgenodigd, bijvoorbeeld ook via de jongerenraad.
- + Overbetuwe zorgt er voor dat alle leerlingen uit de groepen 6-8 van de basisscholen uit de gemeente zicht krijgen op wat de gemeenteraad doet, in samenwerking met de kinderburgermeester.

Dorpen als lokale gemeenschap

De ChristenUnie hecht veel waarde aan het eigene en de vitaliteit van de lokale gemeenschap. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van de wijken en dorpen te betrekken bij zaken die hen raken. De kracht van het dorp of de wijk is daarbij uitgangspunt. Lokale initiatieven bekijken we ook vanuit gemeentelijk, en als dit nodig is, regionaal perspectief. Daardoor zullen lokale initiatieven soms niet (volledig) haalbaar zijn.

1 Centrum Heteren

Politiek is kiezen

De prioriteit in de begroting moet liggen bij de nood van individuele burgers, bij zorg, veiligheid en het duurzaam beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen.

De gemeente koopt duurzaam en circulair in, zodat producten en materialen worden hergebruikt en grondstoffen hun waarde behouden. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.

- + De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie. Uitzonderingen zijn soms helaas nodig. De opbrengst dient dan ten goede te komen aan de inwoners van Overbetuwe.

Gemeentelijke samenwerking

De ChristenUnie wil minder bestuurlijke drukte. Bestuurlijke samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen (GR) vragen een actieve en kritische houding. Extra belangrijk nu er steeds meer samenwerkingsverbanden ontstaan waarvoor er helemaal geen (vooraf) vastgestelde regels zijn (bijvoorbeeld RES). Het is belangrijk dat de raad van Overbetuwe zicht en controle houdt op besluiten die een GR of een ander samenwerkingsverband neemt.

- + Keuzes voor samenwerking met andere gemeenten worden gemaakt op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak, herkenbaarheid en meerwaarde voor de regionale kracht/uitstraling.
- + De ChristenUnie steunt (het wettelijk mogelijk maken van) initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken.
- + De raad maakt afspraken over hoe GR-en en andere samenwerkingsverbanden vanuit de raad worden gevoed en gecontroleerd.

Communicatie

Veel mensen, ouderen, personen met een migratieachtergrond en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente Overbetuwe haar regels zo simpel mogelijk houdt.

- + De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners.
- + De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, (bestemmings)plannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in de lokale papieren media blijven verschijnen.
- + In Overbetuwe kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.
- + Op de website komt een voorleesfunctie.

Privacy - Bescherming van persoonsgegevens

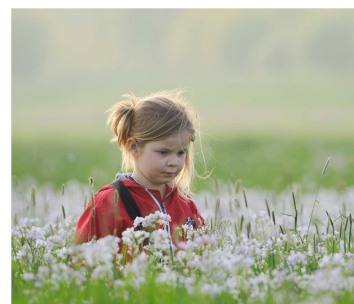
Voor een goede vervulling van de wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Onduidelijke privacyregels leiden ertoe dat zorgverleners de veilige kant kiezen en daarmee goede hulpverlening in de weg staan.

Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Inwoners hebben daar recht op en moeten goed geïnformeerd zijn over wat er met hun gegevens gebeurt. Alle medewerkers van onze gemeente dienen te weten hoe ze met persoonsgegevens om moeten gaan.

1.2. Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Dorpen waarin jongeren veilig naar school gaan en ruimte hebben om te spelen. Waarin ouders met een gerust hart wonen, werken en winkelen. En waarin ouderen veilig over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten.

2 Kind tussen pinksterbloemen

Veiligheid gaat over meer dan alleen het beschermd worden tegen geweld. Een schone en nette buurt zorgt bij veel bewoners al voor een veel veiliger indruk dan wanneer een buurt of straat er verwaarloosd uitziet. De ChristenUnie wil zich er dan ook voor inzetten dat de openbare ruimte in Overbetuwe er netjes en verzorgd uitziet.

Een veilige samenleving

Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart. Zo moet de aanpak van criminaliteit in Overbetuwe plaatsvinden. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op gedragsverandering gerichte, aanpak van daders.

De ChristenUnie wil dat de gemeente invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid en de uitvoering ervan dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst. Het integraal veiligheidsplan dient tijdig door de raad te worden vastgesteld.

- + De ChristenUnie wil dat de gemeente ook invloed kan uitoefenen op het preventief voorkomen van onveilige situaties en grensoverschrijdend gedrag bij door de gemeente gesubsidieerde activiteiten.
- + De ChristenUnie stimuleert dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de afhandeling van de melding.
- + De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor burgers in de wijk en haar/zijn coördinerende taak om problemen in de wijk concreet aan te pakken.
- + De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we mogelijk onveilige situaties preventief aanpakken.
- + Er is in Overbetuwe ruimte voor organisaties als Stichting Exodus die opvang en ondersteuning bieden aan (ex)gedetineerden.

Handhaving drugs- en drankbeleid

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om in verslaving of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken. De ChristenUnie is voor een sterk ontmoedigingsbeleid en strenge handhaving.

De ChristenUnie wil dat de strijd tegen drankmisbruik gevoerd wordt samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

De ChristenUnie in Overbetuwe is voorstander van het matigen van alcoholgebruik en het stimuleren van alcoholvrije alternatieven in sportkantines. Het beperken van de periode waarin alcohol mag worden geschonken is hierbij een goed instrument.

Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Growshops worden verboden. De gemeente Overbetuwe moet meer doen tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. Het mag niet zo zijn dat zelfs kinderen het gebruik van een pilletje normaal vinden. Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit.

- + De ChristenUnie wil dat Overbetuwe zich in de regio/provincie sterk maakt voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken, inclusief het dumpen of lozen van afval en de bijbehorende milieuschade.
- + Mensen zijn te waardevol om zich te verliezen in verslavingen aan alcohol, roken, drugs, seks en/of gokken. De ChristenUnie wil dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Niet alleen gericht op alcohol en softdrugs, maar ook op gameverslaving en het gebruik van synthetische drugs.

- + De risico's van het gebruik van pillen als XTC en MDMA zijn groot. Voorlichting op scholen en bij feesten moet vooral gericht zijn op preventie en pas dan op het veilig gebruik en controle ervan.

Mensenhandel en uitbuiting

Mensenhandel komt niet alleen in de prostitutie voor maar ook in de horeca, de agrarische sector en productiewerk in de vorm van economische uitbuiting. Bij criminele uitbuiting zet iemand een ander aan tot criminele activiteiten, bijvoorbeeld onder dwang moeten stelen, of drugs vervoeren. Alle mogelijkheden om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan moet de gemeente benutten.

- + De ChristenUnie wil dat onze gemeente zich, in samenwerking met andere gemeenten in de regio, actief inzet voor beleid tegen deze ernstige en complexe vorm van criminaliteit.
- + Onder jongeren speelt sexting en grooming een steeds grotere rol. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat gemeente, ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.

Verwevenheid tussen boven- en onderwereld - Ondernijning

De gemeente moet zich bewust zijn van de mogelijke invloed van grootschalige criminele organisaties, o.a. op de ontwikkeling van het onroerend goed. Ook op verouderde vakantieparken kan er sprake zijn criminaliteit, zoals witwaspraktijken, te zijn. De gemeente werkt nauw samen met het RIEC (Regionale Informatie en Expertise Centra).

1.3. Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die of via de afdracht van de Rijksoverheid, of via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (OZB), door onze inwoners zijn opgebracht. In de afgelopen jaren is het takenpakket van gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De beleidsvrijheid is beperkt en door bezuinigingen van de Rijksoverheid op de uitkering aan de gemeenten uit het Gemeentefonds ligt er een grote druk op het financieel beleid. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen om hun taken goed te kunnen uitvoeren, Overbetuwe de komende periode uitgaven en inkomsten in evenwicht moet brengen. De ChristenUnie dringt aan op efficiënt financieel beleid en het goed in beeld hebben en beheersen van risico's om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, duurzaam beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

- + De gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.
- + We verlangen van onze gemeente dat deze naast mensen staat en maatwerk levert bij het aanvragen van voorzieningen. Maar misbruik moet worden voorkomen en als dit wel gebeurt is een actieve aanpak nodig.
- + Spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus geen risicovolle investeringen of bijvoorbeeld actieve grondpolitiek.

- + Bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot te worden en dus niet met incidentele meevallers.
- + Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen en onze aarde staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen.
- + De lokale belastingdruk stijgt, wanneer dat kan, niet meer dan de inflatiecorrectie.
- + De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.
- + Bij problemen die de gemeentegrenzen overstijgen moet worden gezocht naar samenwerking en solidariteit binnen de regio om tot financiële afspraken te komen of een gezamenlijke lobby te organiseren.

2. Iedereen telt mee

2.1.Zorg

Waar staat de ChristenUnie voor

De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde. De ChristenUnie wil in Overbetuwe bijdragen aan een samenleving waarin iedereen ertoe doet en meedoet. Ons uitgangspunt is dat elk mens waardevol is en dat die waarde niet afhangt van prestaties, gezondheid, seksuele geaardheid, afkomst, leeftijd, gewenstheid of geluk. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen. Om deel te nemen aan de samenleving. Om te worden beschermd en om zorg te ontvangen wanneer dat nodig is.

Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Door Corona hebben veel mensen gezondheidsklachten opgelopen, waarbij sommigen langdurig. Dat vraagt aandacht en ondersteuning. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven, zich kunnen ontplooiën en kunnen meedoen in de samenleving.

- + Inzetten op leefstijlverbetering in alle dorpen door de realisatie van het lokale Preventieakkoord.
- + De ChristenUnie wil dat Overbetuwe door gaat met het project Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).

Zorg voor kwetsbare inwoners

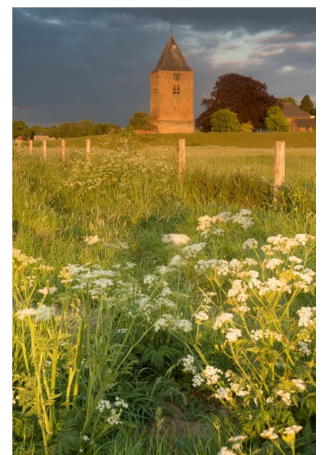
De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd.

Zorg op een menselijke schaal en met een menselijk gezicht.

De gemeente moet vol inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van inwoners.

De inzet van ervaringsdeskundigheid (bij o.a. maatschappelijke zorg, mantelzorg of vluchtelingenwerk) draagt bij aan grotere deelname aan de samenleving en heeft daarnaast meerwaarde voor de ervaringsdeskundige zelf.

De ChristenUnie is blij met de steun die door kerken wordt gegeven aan mensen in moeilijke situaties, juist ook buiten de kerken. Dit gebeurt via het Diaconaal Platform Overbetuwe en Stichting Noodfonds Betuwe.

3 Toren in Heteren

Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen, met inachtneming van de scheiding tussen kerk en staat, om wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken.

- + Overbetuwe voert het gebruik van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid in.
- + Pgb-gebruik dient mogelijk te blijven en inwoners dienen die mogelijkheid te kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.
- + Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding.
- + Versterk de contacten tussen overheid en kerken (diaconieën).
- + Ga zorgvuldig maar ook creatief om met de mogelijkheden die de regels bieden bij de zorgvraag van burgers.
- + Mensen met verward gedrag horen niet thuis in een politiecel. Ze verdienen de aandacht van de omgeving en hulp.

Mantelzorgers en vrijwilligers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg en waardering van de mantelzorger.

Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Daarom willen we in Overbetuwe vrijwilligerswerk faciliteren en ondersteunen door voldoende professionals.

- + Mantelzorgers worden actief gewezen op ondersteuning en de mogelijkheid voor het geven van mantelzorg naast een baan. Jongeren krijgen ondersteuning zodat ze naar school kunnen en vrije tijd hebben.
- + Overbetuwe ontwikkelt een duidelijke visie op informele zorg en de manier waarop de informele zorg zich verhoudt tot de formele zorg. De gemeente zorgt voor goede coördinatie.
- + Vrijwilligerswerk moet mogelijk zijn naast een uitkering. Vluchtelingen kunnen door middel van vrijwilligerswerk actief meedoen in de samenleving.

Iedereen telt mee en doet mee

Iedereen, ongeacht afkomst, overtuiging, geslacht of beperking, moet mee kunnen doen. Ook daarvoor wil de ChristenUnie zich vol inzetten. We moeten werkelijke stappen maken naar de inclusieve samenleving.

- + De gemeente zorgt dat gebouwen en voorzieningen in Overbetuwe goed toegankelijk zijn voor alle inwoners.
- + De openbare ruimte wordt zo ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Overbetuwe en zich er zelfstandig kunnen redden.
- + Ook digitaal moet de gemeente goed bereikbaar zijn voor mensen met een beperking. Er moet een voorleesfunctie op de website komen.
- + De gemeente werkt aan het ontwikkelen én uitvoeren van een lokale inclusie-agenda. Hier worden inwoners en belangengroepen zo breed mogelijk bij betrokken.
- + De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- + De gemeente Overbetuwe blijft actief naar mogelijkheden zoeken om mensen met een beperking, zowel kinderen als ouderen, te laten sporten.

- + Overbetuwe stelt een toiletnorm op, zodat er voldoende beschikbare (rolstoel)toiletten aanwezig zijn in winkel- en verblijfsgebieden. De gemeente stelt daarom de toiletten in gemeentelijke gebouwen open en overlegt met horeca en ondernemers om toiletgebruik daar ruimhartig mogelijk te maken.

Langer zelfstandig, maar niet eenzaam

Steeds meer mensen met een zorgvraag moeten langer thuis blijven wonen. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Overbetuwe daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties, een grote verantwoordelijkheid heeft. Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn en uitnodigen tot ontmoeting en activiteiten. Juist dichtbij huis. Daarom wil de ChristenUnie het sluiten en centreren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit, met eenzaamheid als mogelijk gevolg. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te bestrijden.

- + Er moeten afspraken komen met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zware zorg nodig.
- + De ChristenUnie wil ruimte geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.
- + Zingeving wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag een bespreekbaar onderwerp, zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties.
- + De keuzemogelijkheid voor identiteitsgebonden zorg blijft gewaarborgd.

Zorg voor vluchtelingen

Mensen die huis en haard hebben verlaten vanwege oorlog en vervolging moeten een veilig onderkomen krijgen, graag in een gespreide kleinschalige opvang. De ChristenUnie wil dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving en actief meedoen. Integratie is geen keuze maar een morele verplichting. Belangrijk is dat ze leren dat Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

- + De gemeente moet haar verantwoordelijkheid nemen voor het gespreid over de dorpen huisvesten van statushouders, woonwagenbewoners en (arbeids)migranten.
- + De ChristenUnie omarmt activiteiten vanuit de samenleving die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen.
- + Overbetuwe schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.
- + Het gemeentebestuur maakt, in samenspraak met Vluchtelingenwerk, maatschappelijke organisaties, scholen, kerken en bedrijfsleven, een lokaal beleidsplan voor snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers.

2.2. Gezin, jeugd en onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Overbetuwe moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten.

De ChristenUnie wil dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben die zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen. Deze zorg moet zo goed als mogelijk passen bij de identiteit van het gezin.

Investeren in gezinnen en effectieve ondersteuning

Stabiele en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding.

De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is een duurzame relatie van hun ouders heel belangrijk. Daarbij beïnvloeden echtscheidingen en verbroken relaties ook de beschikbaarheid van voldoende woningen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is daarom nodig.

Ouders en kinderen zijn erbij gebaat als op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is. Hiervoor is nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals een plan maakt. Jeugdhulp moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben. Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dichtbij te organiseren. De ChristenUnie pleit voor preventie en vroegsignalering.

We zien een maatschappelijke ontwikkeling waarbij ouders steeds vaker een beroep doen op jeugdhulp. Ouders willen dat hun kinderen het beter hebben dan zij het gehad hebben. Daardoor is het moeilijk geworden om te accepteren dat bepaalde moeilijkheden bij het leven horen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Overbetuwe het normaliseren van dergelijke (tijdelijke) moeilijkheden weer bespreekbaar maken, waarbij uiteraard niemand met een hulpvraag de deur wordt gewezen.

De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen. Gezinnen waar meerdere problemen spelen zijn gebaat bij een integrale aanpak.

- + Met professionals uit het veld ontwikkelt de gemeente preventief (v)echtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in Overbetuwe, maar daarnaast ook op tijdelijke hulp, ook voor de kinderen, als een scheiding onvermijdelijk is.
- + Beschikbaarheid van ouderschaps cursussen en blijvende inzet op initiatieven waarbij ouders andere ouders ondersteunen.
- + Ouders worden er actief gewezen dat met een PGB identiteitsgebonden of specialistische hulp kan worden ingekocht.
- + Ieder kind krijgt de mogelijkheid om te sporten.
- + Jongeren die mantelzorger zijn, worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben.
- + De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.
- + Bij gezinnen waar meerdere problemen spelen dienen betrokken hulpverleningsinstanties nauw samen te werken. Daarbij is de aanpak belangrijk van: één gezin, één plan, één coördinator.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn. Ze moeten daarom beschermd worden tegen mishandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Extra inzet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling of -misbruik, thuis, op school, of bijvoorbeeld sport, is belangrijk.

- + Het is van belang dat er op regionaal niveau door de Jeugdbescherming, het lokale team, VeiligThuis en de Raad voor de Kinderbescherming nauw wordt samengewerkt om dubbel werk en tijdverlies te voorkomen.

Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze kennis opdoen en zich sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Daarom moeten ze kunnen kiezen voor een school die aansluit bij hun eigen waarden, identiteit en idealen.

4 Nieuwbouw OBC Elst

- + De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden ondersteunen.
- + Er moet extra begeleiding door professionals komen, in samenwerking met het onderwijs, voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- + In Overbetuwe dienen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding te krijgen naar een duurzaam waardevolle plek in onze samenleving.
- + Bij onderwijshuisvesting moet er extra aandacht zijn voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat.

2.3. Kunst, cultuur en sport

Waar staat de ChristenUnie voor?

Cultuur draagt bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning. De ChristenUnie ziet meerwaarde van groepen mensen die gezamenlijk hun vrije tijd besteden. Daarom zetten we in op het ondersteunen van initiatieven en verenigingen rondom cultuur. Daarbij vindt de ChristenUnie het belangrijk dat kinderen, maar ook volwassenen, zich leren uitdrukken in muziek, dans en creativiteit. De ChristenUnie pleit voor cultuur en sport in de breedte, bereikbaar en betaalbaar voor iedereen.

- + Mensen uit gezinnen in armoede in Overbetuwe blijven korting krijgen of gratis deelnemen aan muzieklessen en/of sport. Er wordt actief voorgelicht over de mogelijkheden.
- + Evenementen in Overbetuwe moeten veilig en gezond zijn.
- + De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.
- + Evenementen in Overbetuwe moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs).

Monumenten- en kunstbeleid

Kerkgebouwen zijn als religieus erfgoed vaak beeldbepalend en drager van onze culturele identiteit. Kerken bieden een plek voor erediensten en bezinning. Veel kerken verliezen echter hun functie en daardoor dreigt leegstand en achterstallig onderhoud. Niet alle kerken kunnen behouden worden, maar er liggen wel kansen in een waardige alternatieve bestemming.

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale/regionale geschiedenis vraagt zorgvuldigheid. Musea hebben een cultuurhistorisch belang.

Bibliotheken

Bibliotheken zijn van belang voor het leesonderwijs aan onze kinderen en het bestrijden van laaggeletterdheid. Ze bieden alle inwoners de mogelijkheid tot leesplezier en toegang tot informatie (ook digitaal). Sluiting van dorpsvestigingen moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Gebouwen en sportvelden

Sport-, cultuur- en recreatiebeleid richt zich vooral op stimulering van deelname en het ondersteunen en faciliteren van verenigingen en initiatieven.

- + De ChristenUnie wil sportgebouwen en lichtinstallaties verduurzamen, zodat dat de energie- en exploitatielasten naar beneden gaan.
- + De ChristenUnie zet zich in voor een zoveel mogelijke evenwichtige toegang tot voorzieningen in de hele gemeente.

Sportstimulering

Sporten is niet alleen gezond en leuk, maar sport bindt ook samen. Sportstimulering, zoals via Overbetuwe Beweegt, en specifiek het betrekken van bijvoorbeeld minima, ouderen en mensen met een beperking, is daarom een speerpunt. De ChristenUnie pleit voor open clubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

De gemeente probeert alle verenigingen op een eerlijke maar ook financieel passende manier te bedienen. Daarbij houdt de gemeente rekening met een goede spreiding van sportvoorzieningen over Overbetuwe.

- + Alcohol, roken, ongezonde voeding en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. Gezonde voeding wordt gestimuleerd.
- + In Overbetuwe zorgen we ervoor dat er ook speeltuinen zijn voor kinderen met een beperking.
- + Bij de aanleg van woonwijken worden 'ommetjes' mogelijk gemaakt.

3. Waardevolle samenleving

3.1. Werk en Inkomen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Helaas zijn er ook in Overbetuwe mensen die te dicht bij of onder de armoedegrens leven. De ChristenUnie vindt dat niemand in Overbetuwe aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid waarbinnen mensen ook zelf aan perspectief kunnen werken.

Aan het werk

De arbeidsmarkt is constant aan het veranderen. Naast vaste contracten bij bedrijven, beginnen steeds meer mensen voor zichzelf als ZZP-er. Er zijn flexbanen, bijvoorbeeld voor seizoenarbeiders en arbeidsmigranten in de logistiek. Nieuwe beroepen komen op en mensen die al lang in een bedrijf werken, zullen vaker moeten worden bij- of omgeschoold. Voor de één is dat vanzelfsprekend, voor de andere persoon is dat lastig. Vooral jongeren zijn daarin kwetsbaar.

- + De gemeente Overbetuwe stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

Voor mensen met beperkingen moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten. De ChristenUnie vindt het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving kan, zeker voor het welbevinden van iemand, heel waardevol zijn. En ook voor de maatschappij.

- + De gemeente geeft hier het goede voorbeeld en stimuleert bedrijven actief om mensen met een beperking of een afstand tot de arbeidsmarkt een plaats te bieden.
- + Misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen), dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen, moet worden aangepakt. Re-integratietrajecten moeten worden gestimuleerd.
- + Er wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen.
- + Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. De Gemeentelijke organisatie van Overbetuwe geeft hierin zelf het goede voorbeeld.
- + De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers-)werk te krijgen.
- + Jongeren die niet in staat zijn een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt te halen worden ondersteund in het zoeken van een baan of cursus.

Armoede en schuldpreventie

De ChristenUnie wil armoede bestrijden en schulden voorkomen. Armoede en het hebben van schulden leiden vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en leveren veel stress op. De aanpak van schulden heeft dus haast. Bij het ontstaan van betalingsachterstanden dient de gemeente naar de situatie van de persoon te kijken. Maatwerk dus waarbij we altijd uitgaan van vertrouwen en de gemeente hulp moet bieden bij het herstellen van een fout of bij het organiseren van een betalingsregeling. Dit geldt voor alle gemeentelijke afdelingen.

- + Voorkomen is beter dan genezen. Daarom moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht.
- + Gezinnen moeten optimaal gebruik kunnen maken van de regelingen. Dit moet onderdeel zijn van: één gezin, één plan en één regisseur. Deze regisseur zorgt ervoor dat op alle fronten wordt meegedacht: werk en opleiding, maar ook goed in je vel zitten zijn belangrijke factoren.
- + Er moet doelgerichte, laagdrempelige en creatieve voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de dorpen.
- + De gemeente spreekt met woningcorporaties en energieleveranciers af dat bij betalingsachterstanden er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen.
- + Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt dat ook de minima in Overbetuwe mee kunnen doen en profiteren van een lagere energierekening.
- + De gemeente Overbetuwe kijkt ook kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser.
- + Om de gevolgen van schulden voor de mensen zelf, als ook voor schuldeisers en de samenleving te beperken moet de gemeente snelle en toegankelijke schuldhulpverlening bieden. Ingewikkelde bureaucratie moet hierbij worden vermeden.

- + Het betrekken van scholen en sportverenigingen voor het signaleren van armoede en het betrekken van kerken en andere partijen voor steun bij armoede, vraagt om zorgvuldig omgaan met privacyaspecten. Scholen kunnen helpen bij het verstrekken van informatie aan ouders.
- + De gemeente Overbetuwe geeft voorlichting aan jongeren, bijvoorbeeld via schooltheater, om schulden te voorkomen. Overbetuwe biedt hulp aan jongeren die door schulden in hun ontwikkeling worden belemmerd.

3.2. Economie

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie staat voor een economie die er is voor mensen in plaats van andersom. Een goede markt komt tot haar recht als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren. De lokale overheid speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en economie.

Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, als werken en vrije tijd in balans zijn. Maar ook als groei groen is, grenzen kent en niet alleen financiële voordelen worden gezien. De Coronacrisis heeft laten zien hoe sterk bedrijven ook afhankelijk zijn van een goed functionerende overheid. Aan de andere kant mogen we van ondernemers en bedrijven vragen om ook dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

De ChristenUnie komt op voor lokale ondernemers en stimuleert maatschappelijk verantwoord en waardegedreven ondernemerschap.

- + Gemeentelijke inkoop doen we in Overbetuwe zoveel mogelijk lokaal of regionaal. (MKB vriendelijk aanbesteden).
- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop. Bij alle aanbestedingen is ook social return een expliciete voorwaarde.
- + Bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte betreft de gemeente ondernemers en waar mogelijk inwoners bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.

ZZP-ers

Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP-er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruik maken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen. Het voeren van een bedrijf aan huis moet voor een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt.

Bloeiende dorpscentra en duurzame bedrijventerreinen

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moet worden ingespeeld, waarbij aandacht geldt voor de leefbaarheid van de kernen en voor sociale veiligheid van winkelstraten (wonen boven winkels). De ChristenUnie zet zich in voor de samenwerking tussen ondernemers op de bedrijventerreinen. Door bijvoorbeeld het instellen van een zgn. ondernemersfonds en/of parkmanagement om het gebied up-to-date te houden en verduurzaming te stimuleren.

- + In kleine kernen worden functies zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk gecombineerd.
- + Detailhandel op bedrijventerreinen blijft slechts beperkt mogelijk. Zo houden we een levensvatbare middenstand in de dorpscentra overeind.
- + Bedrijfsterreinen worden duurzaam ingericht. Bij voorkeur functioneren zij klimaatneutraal. Bedrijventerreinen zijn optimaal ontsloten voor openbaar vervoer en fietsverkeer.
- + De ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte in de dorpscentra. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht hierbij.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie. Maak samen duidelijke doelen voor energiebesparing. Het onderzoeken naar de veilige mogelijkheid van groene waterstofstations maakt ook deel uit van de verduurzaming.
- + Stimuleer de circulaire economie door kenniskringen die zich richten op het besparen van grondstoffen te besparen, energie en het gebruik maken van elkaars warmte of energie.
- + De ChristenUnie is tegen verdere 'verdozing' van het buitengebied. We verzetten ons tegen meer bouw van distributiecentra in ons groene gebied. De winst voor de lokale werkgelegenheid is beperkt en de arbeidsmigranten die vaak worden aangetrokken leveren huisvestingsproblemen op. Bedrijvenparken worden zo groen mogelijk landschappelijk ingepast.

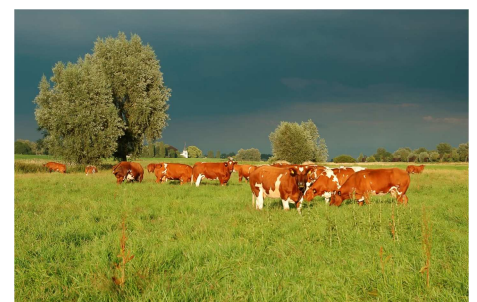
Werken en rusten

De ChristenUnie hecht grote waarde aan een goede balans tussen werken, zorgen en rusten. De ontwikkeling naar een 24-uurs economie lijkt niet te stoppen. Tegelijkertijd zien we mensen op zoek naar meer rust en onthaasting. De coronacrisis heeft die behoefte onderstreept. Onze samenleving en economie gedijen als er rustmomenten zijn. Vanuit onze christelijke levensovertuiging genieten wij van de zondag als collectief rustmoment.

- + De ChristenUnie blijft zich verzetten tegen verruiming van zondagsopenstelling van winkels.

Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector, heeft hart voor boeren en tuinders, maar ziet ook bedreigingen. De ChristenUnie pleit voor een duurzame, toekomstbestendige, agrarische sector met een gezonde economische basis. Een sector die innovatief is, zorgvuldig omgaat met bodem, grondstoffen en energie. Die produceert in balans met dier en leefomgeving.

5 Koeien bij Slijk-Ewijk

- + Bij het opstellen van de visie op het buitengebied wordt ingezet op een duurzame toekomstbestendige agrarische sector. Kernwoorden: Kringlooplandbouw, lokale voedselketens en de boer als medebeheerder van de openbare ruimte.
- + Landbouwbedrijven moeten zich primair richten op de agrarische sector, op het in stand houden van het agrarisch gebied. Ondergeschikt daaraan krijgen landbouwbedrijven ruimhartig de mogelijkheid nevenactiviteiten uit te voeren zoals landschapsonderhoud, toerisme, etc.

- + Landbouwondernemingen krijgen de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage leveren aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap.
- + Zorgvuldig omgaan met het open Betuwse landschap laat geen ruimte voor grootschalige agrarische gebouwen (megastallen) of boomkwekerijen.
- + Bij het inruilen van agrarische bebouwing door andere functies dient de zogenaamde rood-voor-rood regeling zorgvuldig te worden toegepast.

3.3. Energie, klimaat en milieu

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie wil krachtig inzetten op de hoopvolle en noodzakelijke beweging die gaande is naar een groene, duurzame economie die zich houdt aan de grenzen van de aarde en aan de norm van ecologische en sociale gerechtigheid.

Wij willen af van olie, aardgas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energie neutrale huizen worden de norm. Grondstoffen willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in en om Overbetuwe. Voor deze plannen kunnen we niet zonder samenwerking met en enthousiasme van onze inwoners.

Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte

De ChristenUnie wil toe naar een lokaal vormgegeven energiesysteem van volledig hernieuwbare energie. De gemeente heeft de regie in deze lokale energietransitie en zorgt er ook voor dat het doel haalbaar en betaalbaar is en iedereen de overstap mee kan maken.

Energiecoöperaties brengen de energietransitie dicht bij de burger en maken lokaal eigendom mogelijk. Daarom willen we dat het gemeentebestuur deze coöperaties voor vol aanziet en als het nodig is praktisch en financieel ondersteunt.

De ChristenUnie is voor de inzet van energiecoaches die inwoners begeleiden bij het zetten van stappen in het verduurzamen van hun woning en inwoners helpen om de subsidiemogelijkheden optimaal te benutten:

- + Isolatie van de woning is de eerste stap. Daarna volgen maatregelen als zonnepanelen en de inzet van warmtepomp of aansluiting op warmtenet.
- + De gemeente ondersteunt ook de minima in Overbetuwe bij het verduurzamen van hun woning.
- + Met woningcorporaties spreken we af dat alle sociale huurwoningen in 2030 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn, waarbij de woonlasten gelijk blijven.

Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking, zoals zonne-energie en windmolens, en dat zij kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. Belangrijk is dat dit voor iedereen in Overbetuwe bereikbaar is. De ChristenUnie wil de potentie van geo- en aquathermie indien mogelijk benutten en steeds minder afhankelijk zijn van aardgas en houtige biomassa. Lage en midden-temperatuur warmtenetten kunnen meerwaarde hebben voor de verwarming van woonwijken.

De ontwikkeling van warmtenetten vraagt echter duidelijke afspraken over de rol van betrokken publieke en private partijen, over een (gelijk) speelveld voor warmteleveranciers en transparantie.

Zon en wind in plaats van gas

Bij nieuwbouw is aardgas-loos bouwen inmiddels de norm. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een eigenaar van een bestaande woning. De gemeente Overbetuwe speelt hier lokaal op in door te zorgen voor passende plannen.

- + De ChristenUnie ziet de rol van de gemeente in het faciliteren van duurzaamheidsfondsen en duurzaamheidsleningen en wil dat de gemeente onderzoekt of Overbetuwe kan aansluiten bij de gemeentelijke verduurzamingsregeling (GVR).
- + Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald.
- + Voorkom energiearmoede: waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, investeren we direct, bij voorkeur eerst, in isolatie zodat de energierekening omlaag gaat.

De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-energie projecten om te gaan. Daarom ook zijn we kritisch als het gaat om zonne-parken op het land. Want eerst moet de gemeente zich richten op het plaatsen van zonnepanelen op de grote lege daken van gebouwcomplexen in Overbetuwe, waaronder gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen, maar ook corporatiebezit en Verenigingen Van Eigenaren, bedrijfs- en agrarische gebouwen.

- + De gemeente Overbetuwe zoekt naar participatie van energiecoöperaties, zodat bewoners met elkaar kunnen investeren in zonne-energie.
- + Daken en gevels in Overbetuwe met zonnepanelen. De gemeente geeft het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.
- + Voor grootschalige zon- en windprogramma's hanteert de gemeente ook sociaal-maatschappelijke kaders zoals inspraak, participatie (minimaal 50 %), welke gebieden eerst, zorgvuldig milieu-effectonderzoek.
- + Overbetuwe hanteert de principes van de Gedragscode Zon op Land en bij keuzes voor het plaatsen van zonnepanelen de Zonneladder als objectief instrument. Zonnepanelen eerst op daken aanbrengen.

Energiebesparing industrie

De gemeente moet de lokale industrie uitdagen om samen een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden.

- + Duurzaamheid pakt Overbetuwe integraal aan en wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen (duurzaamheidstoets).
- + De gemeente neemt in de verkeers- en vervoersplannen CO₂-emissiereductie integraal op. Met aandacht voor alternatieven voor de auto, het stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fietsverkeer.
- + In de komende raadsperiode maken we het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie uit Nederland (het liefst zo regionaal mogelijk) en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.

Inzameling herbruikbare grondstoffen (i.p.v. afval)

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. De ChristenUnie wil afval zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik.

- + Voor lastig te verwerken afvalstromen moet een passende oplossing worden geboden.
- + Inwoners van Overbetuwe moeten blijvend bewust worden gehouden om afval zoveel mogelijk te scheiden. Er wordt daarom meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond het voorkomen en hergebruiken van afval, zwerfvuil en compost.
- + Bij aanbesteding neemt de gemeente op dat grondstoffen aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te scheiden en herbruikbaar moeten zijn.
- + Hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengstations (ook in Andelst) wordt gepromoot.
- + Gezamenlijk aanpak circulaire economie met lokale branche en ondernemersverenigingen (bijv. voor het uitwisselen van lokale reststromen).

Toekomstbestendig waterbeheer

'Leven met water' raakt ook Overbetuwe. Door versteende gebieden en de toename van extreme buien ontstaat steeds vaker overlast en schade. De extremen merken we ook in lange droge, hete periodes. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente een strategie ontwikkelt. Dit vraagt goede samenwerking met de waterschappen.

Er moet een plan komen waarin de gemeente en het waterschap het watersysteem als één systeem beschouwt, los van de verschillende verantwoordelijkheden.

- + Er komt de komende raadsperiode een klimaatadaptatieplan dat tenminste samen met het waterschap is ontwikkeld.
- + Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerkingen met de tuincentra. Overbetuwe dient zich zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande initiatieven, zoals Stichting Steenbreek.
- + Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer en gebruik van regenwater.
- + De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Overbetuwe aan: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

4. Wonen, ruimte en mobiliteit

4.1. Wonen, ruimte en natuur

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. De ChristenUnie wil dat Overbetuwe met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

Toekomstige generaties

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente Overbetuwe zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar burgers bij betrokken moeten worden. Het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving. Structurele versterking van de economie in de diverse dorpen en bereikbare voorzieningen houden Overbetuwe leefbaar. Daarvoor is het ook belangrijk dat de infrastructuur op orde is, zoals wegen, fietspaden, openbaar vervoer en snel internet.

Wonen

De ChristenUnie wil dat de gemeente Overbetuwe woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen. In de woonagenda moet blijvend aandacht zijn voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. De komende raadsperiode moet er een plan komen hoe de bestaande woningvoorraad volledig verduurzaamd wordt. Daarnaast is de opgave complex. We hebben extra oog voor starters, (arbeids)migranten en de woonvragen van ouderen door het veranderen van de ouderenzorg. Op basis van de nieuwe woonvisie zullen doortastend keuzes moeten worden gerealiseerd.

Woningcorporaties hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen vóór, maar vooral mét de bewoners in Overbetuwe.

- + Overbetuwe bouwt zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen en wijken, ondersteund door een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). De ChristenUnie vraagt daarbij om aandacht voor meer-generatiewoningen en ruimte voor woonzorgprojecten.
- + Ouderen in een koopwoning kunnen gebruik blijven maken van een Toekomstbestendig Wonen Lening om de woning aan te passen. Zo kunnen ze er, ondanks toenemende lichamelijke beperkingen, toch comfortabel en veilig blijven wonen.
- + Doorstromen alstublieft: er komen doorstroommakelaars en doorstroompremies om mensen van een relatief ruim huis naar een meer passende woning te begeleiden.
- + De ChristenUnie is voor een woonverplichting bij nieuwbouw zodat huizen niet opgekocht worden door beleggers.
- + Woningen worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen (nul-op-de-meter).
- + Klimaatbestendige nieuwbouw. Bij nieuwbouw gaat het niet alleen om energiebesparing en gasvrij bouwen, maar ook om klimaatbestendigheid, zowel voor wat betreft de omgang met water - waaronder het afkoppelen van hemelwater en afvalwater - als het voorkomen van hittestress.
- + Wijkgerichte aanpak bestaande bouw. In de bestaande bouw wordt jaarlijks een ambitieus maar realistisch aantal woningen voorzien van een duurzame warmteoplossing. Dit gebeurt in een wijkgerichte aanpak.

6 Nieuwbouw bij het Witte Huis te Zetten

- + Voorkom energiearmoede. Wijken met slecht geïsoleerde huizen en bewoners met lage inkomens moeten niet achteraan, maar vooraan staan bij de energietransitie.
- + Overbetuwe blijft starters de mogelijkheid bieden gebruik te maken van de starterslening en gaat onderzoek doen naar de mogelijkheid van het starterscontract.
- + Ook voor verduurzaming blijft de Toekomstbestendig Wonen Lening in Overbetuwe beschikbaar.
- + Er wordt regionaal samengewerkt tussen gemeenten als het gaat om wachtlijstbeheer.
- + We willen groene ruimte buiten én binnen de dorpen behouden. Dat betekent strategisch bouwen door zoveel als mogelijk slimme verdichting binnen de bebouwde kom. De woningbouwopgave is echter zo groot dat aan bouwen op landbouwgrond niet valt te ontkomen. Conform de ladder duurzame verstedelijking staan we dat beperkt toe met als doel aantrekkelijke woonlandschappen tot stand te brengen in combinatie met natuurontwikkeling.

Ruimte en natuur

De openbare ruimte heeft invloed op onze gezondheid. Als we wandelen, kunnen spelen, hardlopen, of fitnessen in de buitenruimte. Ook Overbetuwe moet zich voorbereiden op klimaatverandering. Er komen meer hoosbuien en meer hittegolven. Juist bij de inrichting van de openbare ruimte moet je daar nu keuzes in maken, vindt de ChristenUnie. Met meer ruimte voor water en groen wordt de bebouwde omgeving robuuster. Tegelijk geeft dit weer meer kansen voor biodiversiteit in de kernen.

Ook voor ons gevoel van veiligheid, de vrijheid om anderen te ontmoeten en contacten te leggen is een goede, sociaal veilige, openbare ruimte van levensbelang.

De ChristenUnie denkt dan ook aan groepen die minder gemakkelijk hun weg vinden, zoals mensen met rollator, blindenstok, of kinderwagen, iedereen moet in onze gemeente zijn of haar weg kunnen vinden.

- + In Overbetuwe is er voldoende ruimte voor kinderen om te spelen, in speeltuinen, maar ook in bosjes om hutten te kunnen bouwen en in bomen te klimmen.
- + De openbare ruimte daagt uit tot spelen en bewegen, ook voor volwassenen.
- + De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering te kunnen vangen. Stortbuien kunnen zo beter opgevangen worden, bij hete zomers gaan we zo hittestress tegen.
- + Onze gemeentelijke gebouwen krijgen zo veel mogelijk groene gevels en daken.
- + Gemeentebestuurders en raadsleden in Overbetuwe gaan, bijvoorbeeld jaarlijks, een toegankelijkheidswandeling maken met ervaringsdeskundigen.
- + Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. Verrommeling, versnippering zoals door boomkwekerijen en opdringerige zichtlocaties langs wegen willen we tegengaan.
- + Met Park Lingezege en de Randwijkse Waarden wordt in een groot deel van Overbetuwe voorzien in de behoefte aan recreatiegebieden. Meer investeringen in wandel- en fietsgebieden en beleefpaden blijft nodig. Zo worden natuur en landschap beter 'beleefbaar' en toegankelijk.

7 Park Lingezege, Elst

- + Gelijktijdig moeten waardevolle gebieden met natuurwaarden, zoals de Meilanden, delen van Park Lingezegen of de omgeving van Hemmen worden ontzien, zodat de natuur zich daar ongestoord kan blijven ontwikkelen en bijvoorbeeld vogels rustgebieden hebben.
- + De ChristenUnie vindt goed beheer en onderhoud belangrijk. Bij het onderhoud van gemeentelijk groen, dient, naast het ingezette maaibeleid, rekening te worden gehouden met het gebruik van bij-vriendelijke beplanting en onderhoudsmethoden. De gemeente stimuleert dit ook bij bewoners.

8 Plas/dras gebied in de Meilanden

4.2. Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor?

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Maar de groeiende mobiliteit mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving.

Meer dan de helft van de verplaatsingen gebeurt op korte afstand. Daarom krijgt langzaam verkeer in Overbetuwe voorrang. Dit maakt onze woonomgeving leefbaar, veilig en duurzaam. Bij verdeling van de openbare ruimte en instelling van verkeerslichten binnen onze gemeente kiest de ChristenUnie daarom voor het **STOP** principe: eerst **S**tappen, dan **T**rappen (fiets), dan **O**penbaar vervoer en vervolgens pas de **P**ersonenauto.

We zetten ons in de komende periode verder in voor verduurzaming van de mobiliteit (volledig CO₂-neutraal in 2040) en voor het vermijden van overbodig verkeer. Om deze duurzame mobiliteitstransitie te realiseren investeren we in sociaal veilige wandelroutes, in meer ruimte voor de fiets met een fijnmazig netwerk van doorfietsroutes met een hoge kwaliteit. Maar ook in snelle, frequente en rechtstreekse busverbindingen en in een goede afstemming tussen mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling.

De (lokale) overheid heeft de verantwoordelijkheid om te zorgen voor infrastructuur van een kwalitatief hoog niveau. Lokale nadelige gevolgen van dit beleid (zoals bij Knoop 38, railterminal) moeten op een goede manier met bewoners in de omgeving worden opgelost.

9 Spoorlijn en snelweg bij Knoop 38 (Reeth)

Fietsers en voetgangers

De ChristenUnie wil een ambitieuze fietsagenda en veilige looproutes.

- + Veilige fietsverbindingen tussen de dorpen, langs de Linge en de Zeegstraat. Scheiding van landbouwverkeer en fietsende scholieren.
- + Voor ouderen en andere mensen die minder mobiel zijn, worden de looproutes naar het centrum, belangrijke ontmoetingsplekken en (zorg)voorzieningen zoveel mogelijk aangepast naar hun behoeften (comfortzones).
- + Barrières voor voetgangers moeten verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, winkelcentra, zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daar naar toe. In het gemeentelijke handboek voor de inrichting van de openbare ruimte dienen duidelijke eisen voor de toegankelijkheid te staan.

Openbaar vervoer

- + OV-bereikbaarheid van alle kernen.
- + Een OV-oplaadpunt in alle dorpen met een geschikte locatie zoals een supermarkt.
- + Bij de aanbesteding van OV zet Overbetuwe in op schone bussen.
- + Nieuwe bewoners krijgen informatie over de OV-bereikbaarheid van hun woonwijk.

10 Station Elst met polikliniek Rijnstate in aanbouw

Parkeren

- + Overbetuwe dient het gebruik van deelauto's te stimuleren waardoor er minder blik op straat komt. Zo kunnen woonstraten worden vergroend en autoluw worden ingericht en hebben voetgangers, fietsers en spelende kinderen daar het primaat.
- + Er komen voldoende laadpunten voor elektrische vervoersmiddelen, passend bij de groei van het aantal elektrische auto's. De aanvraagprocedure dient zo eenvoudig mogelijk te zijn.

Verkeersveiligheid

- + De gemeente Overbetuwe geeft in haar verkeersbeleid voorrang aan kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals voetgangers en fietsen.

Raak betrokken zoals jij dat wilt.

De ChristenUnie wil er niet alleen zijn voor christenen, maar voor iedere inwoner van Overbetuwe. Zodat iedereen mee kan doen en een bijdrage kan leveren. Of je nu in Overbetuwe bent geboren of een nieuwkomer bent in Nederland. Of je nu gezond bent of kwetsbaar. Want elk mens is waardevol!

Vind jij dat ook? Ben je geïnspireerd door ons programma? Doe dan mee! Met jouw stem op de ChristenUnie zorg je ervoor dat wij het verschil kunnen maken.

Meer weten? Kijk verder op www.overbetuwe.christenunie.nl. We hebben ook een programma in eenvoudige taal.

En je kunt meer doen op de manier die bij jou past. Door gebed, als vrijwilliger, door financiële steun of door een actieve rol in de partij. De keuze is aan jou!

**SAMEN
RECHT
DOEN**

Foto's: Bendiks Westerink (2, 3, 5, 8), Marian Wieringa (1, 6), Harry Bruggema (4, 7, 9, 10)